

หลักการและวิธีการปฏิบัติที่สำคัญเกี่ยวกับการรักษาความลับ และการรักษาความปลอดภัย

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย

ก่อนที่จะศึกษาเรื่องการรักษาความปลอดภัย จะต้องทำความเข้าใจในบริบทเป็นเบื้องต้นก่อนว่า การรักษาความปลอดภัย คือ อะไร ? จะป้องกันภัยอะไร ? ต่อเป้าหมายใด ? และด้วยวิธีการอย่างไร ? ซึ่งจะได้นำเสนอไปโดยลำดับ

๑.๑ การรักษาความปลอดภัย มีความหมายหลากหลายมิติด้วยกัน แต่ความหมายที่จะช่วยสร้างความเข้าใจเป็นเบื้องต้น คือ ความหมายเชิงกระบวนการ ซึ่งหมายถึง “การศึกษาเรื่องภัยและการป้องกันภัย” ความหมายของ “ภัย” คือ การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

๑.๒ ประเภทของการรักษาความปลอดภัย จำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท กล่าวคือ ๑) การรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคล (personal security) ๒) การรักษาความปลอดภัยองค์กร (organizational security) และ ๓) การรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (national security) ซึ่งแต่ละประเภทต่างก็ยึดโยงสัมพันธ์กันและกันโดยอัตโนมัติ เริ่มต้นจากส่วนบุคคล(ที่บ้าน) ที่มุ่งเน้นการป้องกันความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นสำคัญ และเมื่อออกจากบ้านไปทำงานก็มีการรักษาความปลอดภัยสถานที่ทำงาน/หน่วยงานอีกรูปแบบหนึ่ง มุ่งเพื่อขจัดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคขัดขวาง ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ภารกิจของหน่วยงาน ในขณะที่เมื่อทุกหน่วยงานมีความปลอดภัย สามารถดำเนินกิจการ/ภารกิจของแต่ละหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายไปด้วยความราบรื่น ย่อมจะส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติโดยองค์รวม

ความปลอดภัย ยังมีศัพท์อีกคำหนึ่ง คือ safety ซึ่งจะใช้ในความหมายต่างกับ security ดังนี้ safety หมายถึง มาตรการ หรือวิธีการรักษาความปลอดภัยที่มุ่งป้องกันภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ (ความผิดพลาดของมนุษย์ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ) ด้านชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปจะใช้ในสถานประกอบการเป็นสำคัญ ส่วน security เป็นมาตรการป้องกันภัย หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ที่อาจกระทำการใด ๆ เพื่อป้องกันภัยคุกคามในวงกว้าง เน้นที่เป็นความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต ทรัพย์สินส่วนบุคคล องค์กร/หน่วยงาน และความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

๑.๓ การรักษาความปลอดภัยที่กล่าวถึงในที่นี้ เป็นประเภทของการรักษาความปลอดภัยองค์การ โดยมีแนวคิดพื้นฐานที่มุ่งจะรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ เป็นมาตรการเชิงรับ หรือเชิงป้องกัน (passive measure) ระวังภัยภัย บรพทความเสียหาย ใช้ในสถานการณ์ปกติ หรือยามสันติเป็นสำคัญ โดยวิเคราะห์ประเภทของภัยคุกคาม ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติได้ ๓ ลักษณะ คือ จารกรรม วินาศกรรม และบ่อนทำลาย และได้กำหนดมาตรการป้องกันภัยคุกคามดังกล่าวไว้ ๓ วิธีด้วยกัน คือ ๑) การรักษาความปลอดภัยบุคคล (กระบวนการคัดกรองบุคคลเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ การอนุญาตให้บุคคลเข้าถึงชั้นความลับ และมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญ จะต้องเป็นบุคคลที่ไว้ใจได้) ๒) การรักษาความปลอดภัยเอกสาร (ป้องกันบุคคลผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่เข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับ) และ ๓) การรักษาความปลอดภัยสถานที่ (ป้องกันทรัพย์สินไม่ให้ถูกโจรกรรม ป้องกันบุคคล(เจ้าหน้าที่) ทรัพย์สิน อาคารสถานที่ ให้พ้นจากการก่อวินาศกรรม และป้องกันความลับไม่ให้ถูกจารกรรม)

๑.๔ หลักคิดในการวางมาตรการป้องกันภัยดังกล่าวข้างต้น มาจากฐานความคิดที่ว่า “คน” เป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดภัย ฉะนั้นวิธีที่จะป้องกันภัยจะต้องเริ่มต้นที่การคัดกรอง “คน” ที่จะเข้ามาอยู่ในองค์การก่อนเป็นลำดับแรกสุด เพราะหากได้คนดีมีคุณสมบัติเหมาะสมแล้ว จะช่วยป้องกันภัยได้ทั้ง ๓ ประเภท คือ จารกรรม วินาศกรรม และบ่อนทำลาย ดังนั้น มาตรการรักษาความปลอดภัย จะต้องเริ่มต้นด้วย การรักษาความปลอดภัยบุคคล (รปภ.บุคคล) โดยจะต้องดำเนินการต่อบุคคลภายนอกก่อนจะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงานแล้วเป็นลำดับต่อมา ส่วนการรักษาความปลอดภัยเอกสาร (รปภ.เอกสาร) เป็นการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีอำนาจเกี่ยวข้องเข้าถึงความลับของทางราชการ สำหรับการรักษาความปลอดภัยสถานที่ (รปภ.สถานที่) เป็นมาตรการป้องกันมิให้บุคคลภายนอกและเจ้าหน้าที่เข้าถึงพื้นที่ที่กำหนดเป็นพื้นที่รักษาความปลอดภัยระดับต่าง ๆ

๑.๕ จุดมุ่งหมายของมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย ใช้เป็นหลักประกันความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐชั้นมูลฐานเท่านั้น ในทางปฏิบัติผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจำต้องปรับเพิ่ม/ลดระดับมาตรการ รปภ.ต่าง ๆ ให้สอดคล้องรองรับกับสถานการณ์ภัยคุกคาม และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

๒. ที่มา และพัฒนาการของระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย

๒.๑ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ มีพัฒนาการมาจาก "ระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.๒๕๑๙" (ฉบับแรก) ต่อมาได้มีการปรับแก้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและเปลี่ยนชื่อเป็น "ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๑" และ "ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๗" โดยลำดับ สำหรับ ระเบียบ รปภ.๒๕๑๗ นั้น ได้ถือใช้มายาวนานถึง ๒๗ ปี โดยประมาณ หลักสำคัญของระเบียบแต่ละฉบับ ล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการรักษาความปลอดภัยแต่ละประเภทให้เหมาะสมต่อนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยมีมาตรการ รปภ.หลัก ๓ ประเภท คือ ๑) รปภ.บุคคล ๒) รปภ.เอกสาร และ ๓) รปภ.สถานที่ เปรียบเสมือนเสาหลัก ๓ ต้น ค้ำจุนสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นเอกภาพรวมอยู่ในระเบียบฉบับเดียว

๒.๒ เนื่องจาก รบ.รปภ.๒๕๑๗ มุ่งหมายที่จะรักษาความลับของทางราชการในรูปที่เป็นเอกสารเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติสำหรับ รปภ.ความลับที่อยู่ในรูปแบบของการสื่อสาร จึงได้มีการออกระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เกี่ยวกับการสื่อสาร พ.ศ.๒๕๒๕ เพิ่มเติมอีกฉบับหนึ่ง ให้ครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒.๓ เมื่อทางการได้ตรา พรบ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นของของทางราชการ เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล (good governance) โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของภาครัฐ ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้อง ความโปร่งใส สร้างความเป็นธรรม แต่มีข้อมูลข่าวสารบางประเภทที่หากเปิดเผยแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหาย จำเป็นต้องสงวนไว้เป็นความลับ ครั้นจะใช้การปกปิดความลับตามวิธีการของ รปภ.เอกสาร ของ รปภ.๒๕๑๗ แต่ก็มีหลักการต่างกัน (ปกปิดโดยสนิทเพื่อป้องกันการจารกรรม) จึงได้ออกระเบียบว่าด้วย การรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๔ ขึ้นเป็นเอกเทศ สำหรับใช้กับข้อมูลข่าวสารที่มีคำสั่งไม่เปิดเผย (มิได้ป้องกันการจารกรรม) แล้วไปยกเลิก มาตรการ รปภ.เอกสาร โดยมอบหมายให้ สมช. ไปแก้ไข ระเบียบ รปภ.๒๕๑๗ ให้สอดคล้องกับ รบ.รักษาความลับฯ ๒๕๔๐ ด้วย

๒.๔ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ได้อุบัติขึ้นมาจากเหตุผลตามข้อ ๑.๓ ดังกล่าวแล้วขั้นต้น มาตรการ รปภ.หลัก จึงเหลือเพียง ๒ ประเภท คือ รปภ.บุคคล และ รปภ.สถานที่ ส่วนโครงสร้างของระเบียบส่วนอื่น ๆ ก็ยังคงตาม

รบ.รปภ.๒๕๑๗ เพียงแต่ภาคผนวกและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ก็ได้ปรับเปลี่ยนไปให้มีเฉพาะเท่าที่จำเป็นตามสาระสำคัญของระเบียบที่มีอยู่

๒.๕ ปัจจุบัน รบ.การรักษาความปลอดภัยของชาติ จึงมี ๒ ฉบับ ไม่ได้รวมเป็นฉบับเดียว อย่างเป็นทางการดังเดิม แม้จะมีกลไกและวิธีปฏิบัติที่สัมพันธ์ยึดโยงสนับสนุนเกื้อกูลกันก็ตามที่ i

๓. การปฏิบัติงานตามระเบียบที่กำหนด

๓.๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ มีมาตรการหลักสำคัญ ดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล (รปภ.บุคคล)

ความหมาย : เป็นมาตรการที่ใช้ปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับ หรือให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการสำคัญ เพื่อให้เป็นที่เชื่อแน่ว่าต้องเป็นผู้ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศชาติ

มาตรการ : การตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล ๒ กลุ่ม คือ

๑. บุคคลภายนอก ได้แก่ บุคคลก่อนบรรจุเข้ารับราชการ ลูกจ้าง ผู้รับทุน ผู้ขอกลับเข้ารับราชการใหม่ หรือบุคคลอื่นใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกรปฏิบัติงานกับหน่วยงานของรัฐตามความจำเป็น

๒. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ จนท.ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าถึงชั้นความลับ ผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ และบุคคลผู้ซึ่งปรากฏข่าวสารว่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ

กรอบการปฏิบัติของหน่วยงาน

๑. กรอกรายการในแบบประวัติบุคคล (รปภ.๑) ส่งให้องค์การรักษาความปลอดภัยดำเนินการตรวจสอบ

๒. รอผลกาตรวจสอบประวัติฯ ก่อนบรรจุแต่งตั้ง ก่อนรับรองความไว้วางใจ ก่อนบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ

๓. จัดทำแบบรับรองความไว้วางใจ และจัดทำทะเบียนรับรองความไว้วางใจ

๔. จัดการอบรมเรื่องการรักษาความปลอดภัย

๕. การปฏิบัติภายหลังจากพ้นหน้าที่ที่ เกี่ยวข้องกับความลับ

วิธีดำเนินการ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

๑. การตรวจสอบประวัติ กรอกรายการในแบบ รปภ.๑ ส่งให้องค์การรักษาความปลอดภัย ตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล

๒. การรับรองความไว้วางใจให้บุคคลเข้าถึงความลับ

- ผู้เข้าถึงชั้นลับมาก และลับที่สุด ให้ตรวจสอบโดยละเอียด
- หน่วยต้นสังกัดออกคำสั่งมอบหมายให้บุคคลเข้าถึงชั้นความลับระดับ

ต่าง ๆ และบันทึกในทะเบียนความไว้วางใจ

- จัดอบรมเรื่องการรักษาความปลอดภัย ก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่

๓. บุคคลผู้ที่พ้นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับ

- คัดชื่อออกจากทะเบียนความไว้วางใจ
- คืนเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับ
- อบรมชี้แจงเกี่ยวกับการรักษาความลับ
- บันทึกแบบรับรองการรักษาความลับ

๓.๑.๒ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ (รปภ.สถานที่)

ความหมาย : เป็นมาตรการที่ใช้เพื่อพิทักษ์รักษา ให้ความปลอดภัยแก่ อาคาร สถานที่ของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารในสถานที่นั้น ให้พ้นจากการโจรกรรม จารกรรม วินาศกรรม หรือเหตุอื่นใดอันอาจทำให้เสียสมรรถภาพในการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐ

หลักคิด (concept) : จงให้ศัตรูอยู่ภายนอก (keep the enemies out) ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ศัตรู หรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์เข้ามาในสถานที่/พื้นที่ที่ต้องการรักษาความปลอดภัย มี ๒ ส่วน คือ

๑. วิธีการ เป็นการคัดกรองบุคคลเบื้องต้นที่จะเข้าไปในสถานที่ซึ่งจะต้องดำเนินการใน ๓ ประการ คือ ๑) เผ้าตรวจว่าเป็นผู้ใด ๒) พิสูจน์ทราบว่ามีสิทธิเข้ามาในสถานที่หรือไม่ และ ๓) ชัดขวางผู้ไม่มีสิทธิ ไม่อนุญาตให้เข้ามาในพื้นที่ หรือจัดการกับผู้บุกรุกที่ลักลอบเข้ามาในพื้นที่

๒. เครื่องมือ เป็นอุปกรณ์ช่วยคัดกรองบุคคลที่จะเข้ามาในสถานที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ๑) สิ่งกีดขวาง เป็นเครื่องกั้น ช่วยล้อมพื้นที่ที่ต้องการรักษาความปลอดภัยไว้ และบังคับให้เข้ามาตามช่องทางที่กำหนดไว้เพื่อตรวจและพิสูจน์ทราบ ๒) สัญญาณ

แจ้งภัย เป็นเครื่องกล ไฟฟ้า หรืออิเล็กทรอนิกส์ ที่แจ้งโดยเสียง แสง หรือภาพ ว่ามีการบุกรุกเข้ามา ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง และ ๓) เจ้าหน้าที่ รปภ. ทำหน้าที่เฝ้าตรวจ พิสูจน์ทราบ และขัดขวางผู้บุกรุก

กรอบการปฏิบัติของหน่วย

๑. สำรวจ/ตรวจสอบ รปภ.สถานที่ สำรวจ เป็นการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่ยังไม่ได้วางมาตรการ รปภ.สถานที่ไว้ ประกอบด้วยหน้าภารกิจ พื้นที่ อาคาร สถานที่ บุคคล และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปศึกษาวิเคราะห์และวางมาตรการ รปภ.สถานที่ ตรวจสอบ เป็นการศึกษวิเคราะห์จุดอ่อน ข้อบกพร่องของมาตรการ รปภ.สถานที่ ที่ได้วางมาตรการไว้แล้ว โดยทั่วไปมักจะกระทำเมื่อเกิดการละเมิด รปภ. สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยคุกคามขึ้น เพื่อปรับมาตรการให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ และปรับลด เมื่อสถานการณ์คลี่คลายลงแล้ว

๒. จัดทำแผน รปภ.สถานที่ เป็นการนำหลักคิดของ รปภ.สถานที่ มาจัดทำแผน รปภ.สถานที่ จำแนกแผนตามสถานการณ์ในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับปกติ ระดับไม่ปกติ ระดับเข้ม และภาวะวิกฤต เป็นต้น

๓. วางมาตรการ รปภ.สถานที่ ในทางอุดมคติการวางมาตรการ รปภ.สถานที่ มีวัตถุประสงค์สำคัญที่สามารถสกัดกั้นยับยั้งศัตรูให้ใน ๔ ประการ คือ ๑) หน่วงเหนี่ยว(บุกรุกเข้ามาได้ยาก) ๒) บัองปราม(เห็นแล้วไม่กล้า ไม่เสี่ยงเข้ามา) ๓) ตรวจจับ(ถ้าล่วงล้ำบุกรุกเข้ามาก็สามารถจับผู้บุกรุกได้) ๔) รับมือ(จนท.รปภ.สามารถยุติการล่วงล้ำ หรือจับกุม หรือสังหารผู้บุกรุกที่จะเข้ามาก่อภัยได้)

๔. มาตรการ รปภ.สถานที่ ประกอบด้วย

๑) การกำหนดพื้นที่ รปภ.(security zone) โดยกำหนดแนช้ดเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ หรือพื้นที่ ตามความสำคัญของสิ่งที่จะรักษาความปลอดภัย เพื่อควบคุมการเข้าออกเป็นพิเศษ โดยแบ่งออกเป็น พื้นที่ควบคุม พื้นที่หวงห้าม พื้นที่หวงห้ามเฉพาะ และพื้นที่หวงห้ามเด็ดขาด

๒) การวางเครื่องกีดขวาง เพื่อป้องกันการเข้าถึง บุกรุก และบังคับให้บุคคล ยานพาหนะเข้า-ออก ตามช่องทางที่กำหนดเพื่อตรวจสอบ พิสูจน์ทราบ และจัดการกับผู้ไม่มีสิทธิ์เข้าพื้นที่ รปภ.

๓) การให้แสงสว่าง ณ สถานที่ /จุดสำคัญที่ต้องพิทักษ์รักษา ช่องทางเข้า-ออก และตามแนวรั้วเพื่อให้สามารถตรวจสอบ มองเห็นการบุกรุก การรुकล้ำ หรือการละเมิด ได้ตลอดเวลา

๔) การติดตั้งสัญญาณแจ้งภัย ณ จุดสำคัญที่ต้อง รมภ.เป็นพิเศษ หรือจุดที่สามารถเฝ้าตรวจการบุกรุกได้ตลอดเวลา เช่น แนวรั้ว ช่องทางเข้าออก หรือสถานที่ที่ดูแลรักษาเป็นพิเศษตลอดเวลา เช่น ห้องมั่นคง ศูนย์ควบคุมที่เป็นหัวใจของหน่วยงาน เป็นต้น เพื่อลดโอกาสหรือเพื่อแจ้งให้ จนท.รมภ.มาดำเนินการยุติการบุกรุก หรือขัดขวางให้ออกพ้นไปจากพื้นที่ รมภ.

๕) การควบคุมบุคคล โดยพิสูจน์ทราบเพื่อคัดกรองบุคคลที่จะกักกัไม่ให้เข้าถึงพื้นที่ ด้วยวิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละหน่วยงาน

๖) การควบคุมยานพาหนะ เพื่อตรวจยานพาหนะ บุคคลที่ไม่มีสิทธิ และสิ่งของที่อาจกักกัไม่ให้เข้าถึงพื้นที่ รมภ.

๗) จนท.รมภ.(Security Officer) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนระบบ รมภ.ที่วางไว้ ประกอบด้วย จนท.รักษาการณ์ เวร รมภ.ประจำวัน นายตรวจเวร และ จนท.อื่น ๆ ตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน

๘) การป้องกันอัคคีภัย เป็นมาตรการฝากเข้ามาในระบบ รมภ.สถานที่ เนื่องจากอัคคีภัย สร้างความเสียหายวงกว้าง บางครั้งประเมินค่าความเสียหายไม่ได้ จำเป็นต้องวางแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยไว้ด้วย และฝึกซ้อมการปฏิบัติตามแผน (ระงับ - ดับ - อพยพ)

๙) ตรวจสอบ รมภ.สถานที่ เพื่อค้นหาจุดอ่อน ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของมาตรการที่กำหนดไว้ และฝ่ายตรงข้ามสามารถสร้างความเสียหายแก่ฝ่ายเราได้ ปรับมาตรการให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งระยะยาวในสถานการณ์ปกติ และระยะสั้น/ชั่วคราวในสถานการณ์ไม่ปกติมีความเสี่ยงสูงมีโอกาสจะเกิดขึ้นกับเป้าหมาย เพื่อปรับมาตรการให้สูงขึ้น และลดระดับลงเมื่อสถานการณ์คลี่คลายลงแล้ว

การดำเนินงาน รมภ.สถานที่เชิงระบบ

การรักษาความปลอดภัย เป็นการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วยงาน โดยตั้งสมมติฐานว่าจะวางมาตรการ รมภ.สถานที่อย่างไร ? จึงจะทำให้หน่วยงานพ้นภัย หรือดำเนินการป้องกันภัยที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ

ระบบการรักษาความปลอดภัย มุ่งค์ประกอบ ๔ ขั้นตอน คือ

๑) วิเคราะห์ภัยคุกคาม เป็นขั้นตอนต้นเพื่อค้นหาประเภท/ลักษณะภัยที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วยงาน เช่น การก่อเหตุร้าย การก่อการร้ายด้วยวิธีการต่าง ๆ การบุกรุกก่อวินาศกรรม จากสาเหตุทางการเมือง หรือเหตุอื่นใด

๒) ประเมินความเสี่ยงภัย เป็นการค้นหาสิ่งที่จะก่อภัย ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคล กลุ่มบุคคล ขบวนการ การใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ อาวุธประเภทต่าง ๆ และวิเคราะห์ให้ได้ว่า ฝ่ายตรงข้ามจะกระทำต่อเป้าหมายใด

๓) วางมาตรการ รปภ. เป็นการคิดวิเคราะห์ป้องกันศัตรู หรือสิ่งที่จะก่อภัย ไม่ให้สามารถเข้ามา /เข้าถึงพื้นที่ที่ต้องการ รปภ. โดยนำหลักคิด (concept) ของ รปภ.สถานที่มาวางมาตรการ (วิธีการ : ฝ้าตรวจ/พิสูจน์ทราบ/ขัดขวาง เครื่องมือ : สิ่งกีดขวาง/สัญญาณแจ้งภัย/จนท.รปภ.)

๔) ดำเนินมาตรการ รปภ. ที่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๓)

เมื่อดำเนินการตามมาตรการที่วางไว้ หากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือมีสถานการณ์ภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น ก็จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกระบวนการตามลำดับ คือ ๑) วิเคราะห์ภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น ๒) ประเมินความเสี่ยงภัย มีโอกาสเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ๓) ตรวจสอบมาตรการที่วางไว้แล้วจะสามารถรับมือกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ ก็ต้องยกระดับปรับมาตรการ รปภ.เพื่อป้องกันภัยให้สูงขึ้น (สรุป คือ วิเคราะห์-ประเมิน-ตรวจสอบ) การปฏิบัติในลักษณะนี้ก็จะนำไปสู่กระบวนการใน ๑)...๒)...๓)...และ ๔)...ตามลำดับไปโดยไม่มีหยุดนิ่ง (Dynamic) โดยมี “สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นตัวแปร” ทำให้ระบบการรักษาความปลอดภัยขับเคลื่อนโดยต่อเนื่องไปเป็นวงจร รปภ. (Security Cycle) หรืออีกนัยหนึ่ง คือ กระบวนการบริหารความเสี่ยง เพื่อรักษาความปลอดภัยป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้น

๓.๑.๓ การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ

ความหมาย การร่วมปรึกษาหารือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ เรื่องสำคัญที่ยังไม่ควรเปิดเผยก่อนเวลาอันสมควร (เรื่องอ่อนไหว /ยังไม่แล้วเสร็จ / ต้องผ่านกรรมวิธีหรือกระบวนการ หรืออื่น ๆ ในทำนองนี้) รวมทั้งการบรรยายสรุปเรื่องที่เป็นความลับ และการประชุมอื่นใดที่กำหนดให้เป็นการประชุมลับ

วัตถุประสงค์

- ๑) ป้องกันความลับรั่วไหล และจารกรรม
- ๒) ป้องกันผู้เกี่ยวข้อง และสถานที่ประชุม ไม่ให้ถูกก่อวินาศกรรม
- ๓) ป้องกันการบ่อนทำลาย การบุกรุกก่อความสงบเรียบร้อยการประชุม และสถานที่จัดประชุม

ความรับผิดชอบการประชุม ผู้จัดการประชุม ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงาน เจ้าของเรื่อง หรือหัวหน้าหน่วยงานเจ้าของสถานที่ ดำเนินการ ดังนี้

๑) แต่งตั้ง จนท.ควบคุม รปภ. และนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ เป็นการเฉพาะ

๒) แจกจ่ายชื่อบุคคลใน ข้อ ๑) ให้ที่ประชุมทราบ

๓) อาจทำคำแนะนำเรื่อง รปภ. ให้ผู้เข้าประชุมทราบล่วงหน้า

๔) ควบคุมดูแล ประสานการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดโดยเคร่งครัด

หลักคิด (concept)ให้นำมาตรการ รปภ.บุคคล รปภ.ข้อมูลข่าวสารลับ และ รปภ.สถานที่ มาปรับใช้ ดังนี้

๑) ผู้เข้าถึงการประชุมทุกคนต้องได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับ

๒) ผู้เกี่ยวข้อง (จนท.รปภ., จนท.เทคนิค, จนท.บริการ ฯลฯ) อยู่ภายใต้การควบคุมของ จนท.รปภ.การประชุม

๓) ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ ไม่สามารถล่วงรู้ /ครอบครองข้อมูลข่าวสารลับ

๔) ป้องกันไม่ให้ข้อมูลข่าวสารลับออกนอกห้องประชุม ไม่มีเอกสาร วัสดุที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในที่ประชุมโดยมีการควบคุม

๕) ไม่มีเครื่องมือจารกรรม ก่อวินาศกรรม ชุกช่อน อำพรางเข้ามาในห้องประชุม

มาตรการ รปภ.การประชุมลับ

๑) รปภ.บุคคล

ผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับที่ประชุม

๒) รปภ.ข้อมูลข่าวสารลับ

- การปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสารลับ ให้ปฏิบัติตามระเบียบ ฯ ๔๔ (นำออกนอกห้องประชุม ต้องได้รับอนุญาต หรืออาจจัดส่งให้ภายหลัง กรณีประชุมหลายวันให้เก็บรวบรวมไว้ในที่แห่งเดียวกัน)

- การตรวจประจำวันเพื่อป้องกันการละเมิด
  - การทำลายเอกสารไม่ใช่ กระทำเมื่อประชุมแล้วเสร็จ หรือทำลายแต่ละวัน
- โดยจัดหาเครื่องทำลายเอกสารไว้ในพื้นที่ควบคุม

๓) รมภ.สถานที่

- แสดงพื้นที่ควบคุม รมภ. หรือเขตหวงห้ามก่อนการประชุม ๒๔ ชั่วโมง
- ติดป้ายแสดงตนที่เห็นได้เด่นชัด และแตกต่างกัน (ผู้เข้าประชุม จนท.รมภ. จนท.เทคนิค จนท.บริการ)
- ตรวจทางเทคนิค หลังกำหนดพื้นที่ รมภ. หรือภายหลังการส่งมอบ (ค้นหาเครื่องดักฟัง การลวงล้า วิศวกรรม ก่อทวน) กรณีจำเป็นอาจตรวจชำระระหว่างการประชุมอีกก็ได้

การจัดระเบียบในห้องประชุม

๑) ก่อนประชุม

- ควบคุมช่องทางเข้า-ออก ทุกคนติดบัตรแสดงตน จัดทำป้ายพิเศษสำหรับสื่อมวลชน
- สื่อมวลชนให้พักในสถานที่จัดไว้ให้ภายใต้การควบคุม เก็บบัตรแสดงตนเมื่อเสร็จสิ้นการประชุม
- ห้ามนำเครื่องบันทึกเสียง ภาพ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เครื่องมือกล เข้าไปในห้องประชุมโดยเคร่งครัด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้จัดการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร

๒) ภายหลังการประชุม

ตรวจหาร่องรอยการเปิดเผยความลับ มีการลี้มเอกสารลับไว้ หากไม่ใช่ให้ทำลาย

ที่ทำการของผู้เข้าร่วมประชุม

กรณีจำเป็นต้องมี ให้จัดในพื้นที่ควบคุม รมภ. หากจัดนอกพื้นที่ควบคุม ต้องวางมาตรการ รมภ.

การประสานงาน รมภ.

กรณีที่ประชุมร่วมกันหลายฝ่าย มีบางฝ่ายต้องการวางมาตรการ รมภ.เป็นการเฉพาะของตน จะต้องสอดคล้องกับระเบียบฯ และประสานการปฏิบัติกับ จนท.ควบคุม รมภ.ด้วย

ผู้มาติดต่อผู้เข้าประชุม

- ๑) จัดที่พัก ที่จอดรถยานพาหนะไว้เป็นส่วนเฉพาะ

๒) จัดให้มีป้ายแสดงตน และบันทึกหลักฐานผู้มาติดต่อ

๓) ให้ผู้เข้าประชุม มาพบผู้ติดต่อ ณ จุดที่จัดไว้ให้เท่านั้น

การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน (กรณีจำเป็น)

๑) จัดพื้นที่แถลงข่าว นอกพื้นที่ควบคุม

๒) ควบคุมการแถลงข่าวตามความเหมาะสม ๒.๑) เรื่องที่จะแถลงต้องได้รับอนุญาตจากที่ประชุมก่อน ๒.๒) ผู้แถลงต้องได้รับการแต่งตั้ง ๒.๓) มีผู้แถลงหลายคน ให้แถลงเฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

การบรรยายสรุปเรื่องที่เป็นความลับ

๑) กำหนดชั้นความลับ

๒) ก่อน และเสร็จสิ้นการบรรยายให้แจ้งผู้ฟังว่าเป็นเรื่องลับ (ชั้น...) และขอให้ผู้รับฟังรักษาความปลอดภัยด้วย

๓) ผู้เข้ารับฟัง ต้องเป็นผู้เข้าถึงชั้นความลับที่บรรยายด้วย

๔) จัดสถานที่บรรยายเช่นเดียวกับการประชุมลับ

๓.๑.๔ การละเมิดการรักษาความปลอดภัย

ความหมาย : การกระทำโดยเจตนา หรือไม่ก็ตาม ที่ฝ่าฝืน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยที่กำหนดไว้ เป็นเหตุให้ความลับรั่วไหล หรือเกิดภัยอันตรายจากการจารกรรม วิศวกรรม บ่อนทำลาย

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อลดความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุด

๒) ป้องกันมิให้เกิดการละเมิดซ้ำ

๓) ค้นหาข้อบกพร่อง สาเหตุ ผลเสียหาย เพื่อนำมาปรับมาตรการ ปรก.ให้รัดกุมยิ่งขึ้น

สาเหตุแห่งการเกิดกรณีละเมิด

๑) ขาดจิตสำนึก และวินัย ปรก. (ประมาทเลินเล่อ ไม่รอบคอบ เกียจคร้าน หย่อนต่อหน้าที่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน)

๒) การกระทำของบุคคลภายนอก ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ทรยศต่อหน้าที่ หรือตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายตรงข้าม

การปฏิบัติเมื่อเกิดการละเมิด

- ๑) ผู้พบเห็น ผู้ที่ทราบ หรือสงสัยว่าจะเกิดการละเมิด รปภ.ขึ้น รีบรายงานผู้บังคับบัญชา หรือ จนท.ควบคุม รปภ. หรือ จนท.ผู้รับผิดชอบโดยเร็ว
- ๒) จนท.ผู้เกี่ยวข้อง ให้รีบดำเนินการเบื้องต้นเพื่อลดความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุด และวางมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซ้ำ
- ๓) จนท.ควบคุม รปภ. หรือ จนท.รับผิดชอบ รับผิดชอบ ดำเนินการ ดังนี้
  - สำรวจ ตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
  - ลดความเสียหายที่เกิดขึ้น
  - ค้นหาสาเหตุ ข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนแห่งการละเมิด
  - ปรับปรุง แก้ไขมาตรการ รปภ.ให้รัดกุมยิ่งขึ้น
  - รายงานกรณีละเมิดต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
  - กรณีที่เป็นการจารกรรม หรือก่อวินาศกรรม ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ขออนุมัติให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไป
- ๔) ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา เมื่อได้ทราบเรื่องต้องดำเนินการ ดังนี้
  - แจ้งส่วนราชการเจ้าของเรื่องเดิม เจ้าของสถานที่ หรือผู้เกี่ยวข้องทราบทันที
  - สอบสวนเพื่อให้ทราบผู้ทำการละเมิด ผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดนั้น
  - พิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง และป้องกันมิให้เกิดซ้ำอีก
  - พิจารณาลงโทษผู้ละเมิด และผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดนั้น

๓.๒ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๔

การรักษาความลับของทางราชการ

บริบทการรักษาความลับตามระเบียบรักษาความลับฯ พ.ศ.๒๕๔๔

เป็นไปตามหลักการขอบเขตเจตนาของ พรบ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ คือ ให้สิทธิประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ ยกเว้นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เปิดเผย (เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น) ฉะนั้น การรักษาความลับตามระเบียบฉบับนี้ จึงเป็นการปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการยกเว้น และเป็นไปตามหลักการที่ว่า **“หากจำเป็นต้องปิดให้สนิท เสร็จภารกิจอาจต้องเปิดเผย”** นอกจากนี้หลักการสำคัญของ พรบ.ดังกล่าว กำหนดให้ต้องคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (ห้ามเปิดเผยก่อนได้รับอนุญาตจากเจ้าตัว/เป็นความลับ) กำหนดกรอบประเภทข้อมูลข่าวสารที่สามารถสั่งให้เป็นข้อมูลข่าวสารลับไว้อย่างแน่ชัด (มาตรา

๑๔ และ ๑๕ เท่านั้น) และกำหนดการเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ไว้ด้วย กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารลับ ตามมาตรา ๑๔ มีอายุ ๗๕ ปี ส่วนตามมาตรา ๑๕ มีอายุ ๒๐ ปี เมื่อพ้นกำหนดจะเป็นเอกสาร ปกติ อย่างไรก็ดี หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะขอต่ออายุ หรือจัดเก็บไว้เองก็ได้

ความหมาย: “การรักษาความลับ” เป็นมาตรการป้องกันผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับของทางราชการ หรือไม่ให้ข้อมูลข่าวสารลับถูกเปิดเผยก่อนเวลาสมควร

ข้อมูลข่าวสารลับ (เชิงคุณสมบัติ) หมายถึง ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๔ หรือ ๑๕ ที่มีคำสั่งไม่เปิดเผย และอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐ หรือเกี่ยวกับเอกชน ซึ่งกำหนดให้มีชั้นความลับเป็น ชั้นลับ ชั้นลับมาก หรือ ชั้นลับที่สุด โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และประโยชน์ของรัฐประกอบกัน

ข้อมูลข่าวสารลับ (เชิงความหมาย) ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๑๔ หรือ ๑๕ ที่มีความสำคัญ ซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมด หรือเพียงบางส่วน อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ประโยชน์แห่งรัฐ อย่างร้ายแรง หรืออย่างร้ายแรงที่สุด

หลักคิด (concept) : การรักษาความลับของทางราชการที่มีประสิทธิภาพ จะต้อง ดำเนินการ ๓ ประการ กล่าวคือ

๑) กำหนดข้อมูลข่าวสาร ให้เป็นข้อมูลข่าวสารลับชั้นใดชั้นหนึ่ง (ลับ /ลับมาก /ลับ ที่สุด)

๒) ป้องกันผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับ โดยปฏิบัติตาม ระเบียบการรักษาความลับกำหนด

๓) ป้องกันไม่ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับ เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารลับ โดยการขึ้นทะเบียนความไว้วางใจ และสร้างจิตสำนึก รปภ.

วิธีดำเนินการรักษาความลับของทางราชการ

๑) ผู้เข้าถึงชั้นความลับต้องไว้วางใจได้ และจำกัดวงผู้เข้าถึงเท่าที่จำเป็น (need to know)

๒) ปฏิบัติตามระเบียบการรักษาความลับ (ระเบียบฯ ๒๕๔๔) โดยเคร่งครัด

วิธีปฏิบัติที่สำคัญที่กำหนดไว้ในระเบียบการรักษาความลับ

๑) ผู้เข้าถึงชั้นความลับต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ได้รับ มอบอำนาจให้ทำการแทนจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

๒) ข้อมูลข่าวสารที่กำหนดให้เป็นข้อมูลข่าวสารลับได้ ต้องเป็นข้อมูลข่าวสารตาม มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ของ พรบ.ข้อมูลข่าวสารฯ ๒๕๔๐ เท่านั้น

- ๓) ชั้นความลับ มี ๓ ชั้น คือ ชั้นลับที่สุด ชั้นลับมาก และชั้นลับ
- ๔) เมื่อกำหนดให้เป็นข้อมูลข่าวสารลับแล้ว ต้องให้เหตุผลประกอบชั้นความลับ โดยให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ของ พรบ.ข้อมูลข่าวสารฯ ด้วย
- ๕) ต้องแสดงชื่อหน่วยงานเจ้าของเรื่อง คำนวณชุด คำนวณหน้า ไว้ที่มุมขวาของเอกสารทุกหน้า
- ๖) ต้องบันทึกการจัดทำ และแจกจ่ายในทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับแยกออกเอกสารปกติตามระเบียบงานสารบรรณ ได้แก่ ทะเบียนรับ (ทขล.๑) ทะเบียนส่ง (ทขล.๒) และทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับ (ทขล.๓)
- ๗) ต้องบันทึกจำนวนการจัดทำขึ้นทั้งหมดใน ทขล.๓
- ๘) ต้องแต่งตั้งนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ จำนวน ๑ คน และผู้ช่วยนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับอย่างน้อย ๑ คน ประจำหน่วยงานสารบรรณกลาง หรือกองกลาง และในหน่วยงานย่อยทุกหน่วย การรับ-ส่ง ข้อมูลข่าวสารลับ ต้องกระทำผ่านนายทะเบียนฯ หรือผู้ช่วยนายทะเบียนฯ เท่านั้น
- ๙) การส่งข้อมูลข่าวสารลับภายในหน่วยงานเดียวกัน ต้องใช้ใบปิดทับเอกสารตามชั้นความลับตามแบบที่กำหนด กรณีส่งออกนอกหน่วย ต้องจัดส่งโดย จนท.นำสาร บรรจุซองที่บับแสง ๒ ชั้น แสดงชั้นความลับบนซองชั้นใน ซองชั้นนอกไม่ต้องแสดงชั้นความลับ นายทะเบียนฯ หรือผู้ช่วยฯ ลงลายมือชื่อ ๒ แห่ง ที่รอยปิดผนึกของชั้นนอก ด้านซ้าย/ขวา ของจุดกึ่งกลาง
- ๑๐) กรณีส่งออกนอกหน่วย ให้แนบใบตอบรับไปด้วย เมื่อหน่วยรับได้รับเอกสารแล้ว ให้รีบส่งคืนกลับมา ให้เจ้าของเรื่องเก็บใบตอบรับนี้ไว้จนกว่าจะได้รับเอกสารคืน หรือเมื่อปรากฏการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น
- ๑๑) การส่งข้อมูลข่าวสารลับไปต่างประเทศ ผ่านทางทูต การทูต หรือ จนท.การทูตถือไปเอง หรือส่งทางอิเล็กทรอนิกส์
- ๑๒) ต้องเก็บข้อมูลข่าวสารลับไว้ในที่ปลอดภัย
- ๑๓) ต้องตรวจสอบข้อมูลข่าวสารลับทุก ๖ เดือน เป็นอย่างน้อย โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) ความมีอยู่จริง ๒) ความถูกต้องในการปฏิบัติ ๓) กรณีหมดความจำเป็นใช้ประโยชน์ ให้ขออนุมัติทำลาย หรือส่งคืนเจ้าของเรื่องเดิม หรือส่งให้สำนักหอจดหมายเหตุ กรมศิลปากร แล้วแต่กรณี
- ๑๔) ต้องจัดทำแผนปฏิบัติในเวลาฉุกเฉิน ประกอบด้วยแผนเคลื่อนย้าย เก็บรักษา และทำลาย

๑๕) การทำลายข้อมูลข่าวสารลับ ต้องขออนุมัติหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ได้รับอำนาจจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ จากนั้นให้จัดส่งรายการข้อมูลข่าวสารลับที่จะทำลายให้สำนักหอจดหมายเหตุพิจารณาเก็บไว้เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ รายการใดที่สำนักหอจดหมายเหตุต้องการให้ยกเลิกชั้นความลับก่อนส่งไป ส่วนที่เหลือให้ดำเนินการทำลายในรูปคณะกรรมการไม่น้อยกว่า ๓ คน บันทึกในแบบ ทขล.๓ และแบบทำลาย (เก็บรักษาไว้ ๑ ปี)

๑๖) หน่วยงานสามารถกำหนดวิธีปฏิบัติเพิ่มเติมได้ กรณีที่มียุ่งยากโดยไม่เหมาะสม ก็สามารถกำหนดวิธีปฏิบัติเองได้ แต่ต้องมีประสิทธิภาพเท่ากัน หรือดีกว่า โดยออกเป็นระเบียบภายใน ประกาศ หรือคำสั่ง โดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ อย่างไรก็ตาม หากเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ที่ต้องรับผิดชอบ คือ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

๔. ผู้มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

ระเบียบทั้งสองฉบับได้กำหนดตัวผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติไว้โดยแน่ชัด คือ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ แต่สามารถมอบอำนาจได้ แต่ก็ไม่พ้นความรับผิดชอบไปได้ตามหลักการมอบอำนาจ หากเกิดความเสียหายขึ้น ทั้งนี้ สาระสำคัญของแต่ละฉบับกำหนดไว้ ดังนี้

๔.๑ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๔

ข้อ ๗ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่รักษาข้อมูลข่าวสารลับในหน่วยงานของตน และอาจมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวได้ตามความจำเป็น ให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือแก่ราชการส่วนภูมิภาค กรณีที่สารมอบอำนาจได้ตามกฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารลับให้ปลอดภัย การให้บุคคลใดเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับ หรือการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับแก่ผู้ใด ต้องกระทำโดยระมัดระวัง ในกรณีจำเป็น ให้กำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติให้เหมาะสมแก่กรณี โดยคำนึงถึงการรักษาความลับและประสิทธิภาพในการดำเนินการตามระเบียบนี้

๔.๒ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒

ข้อ ๘ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในหน่วยงานของตน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ ได้มอบหมายหรือทำสัญญาจ้างให้เอกชนดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การรักษาความปลอดภัย ให้ผู้ได้รับมอบหมายหรือผู้เป็นคู่สัญญา ซึ่งเป็นเอกชนดังกล่าว มีหน้าที่ต้องปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๑๒ เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยเกิดประสิทธิผล ให้องค์การรักษาความปลอดภัยทุกฝ่าย ประสานการปฏิบัติและประชุมร่วมกัน เพื่อดำเนินการทำให้มีหลักเกณฑ์ วิธีการ และคำแนะนำการปฏิบัติตามระเบียบนี้ รวมทั้งการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และคำแนะนำ ตามวรรคหนึ่ง ไปวางแผนกำหนดวิธีปฏิบัติ โดยประสานมาตรการรักษาความปลอดภัย และมาตรการที่เกี่ยวข้อง เข้าด้วยกัน พร้อมทั้งสอดส่อง และตรวจสอบมาตรการที่กำหนดไว้ตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในแผน ทั้งนี้วิธีปฏิบัติที่กำหนดนั้น จะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และต้องคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยได้ตามความจำเป็น

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ทราบโดยละเอียดถึงความจำเป็น และมาตรการของการรักษาความปลอดภัย และต้องจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติม โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย หรือผู้บังคับบัญชาตามโอกาสอันสมควร

ดิเรก ทองแผ่น

๑๑ กันยายน ๒๕๖๑